

מן התלמוד

סדר מועד,
מסכת פסחים, דף ק"ז

"ואף על פי שאין ראה לדבר זכר לדבר, שנאמר:
נירו לכם ניר ואל תזרעו אל קוצים"

מיני תרגומים - מטעמים
רבותיה - גדולתו

6

הסבר: התלמוד דורש מהפסוק שכדי להגיע לתוצאות הרצויות יש להשתדל להכין את הדברים מראש, כמו שדה שצריך לחרוש היטב כדי שלא יגדלו בו קוצים.

על המפה

יבנה

יבנה היא עיר הנמצאת במישור החוף הדרומי. היא נזכרת כבר בתנ"ך בשם יבנאל, כאחת מהערים שנחלת שבט יהודה. בתקופת המשנה התפרסמה יבנה בזכות חכמיה, לאחר שרובן יוחנן בן זכאי ביקש וקיבל רשות מהרומאים להעביר אליה את המרכז הרוחני והתורני של העם, בעקבות חורבן ירושלים. הסנהדרין ישבה ביבנה כשבעים שנה, כשבראשה רבן יוחנן בן זכאי ואחריו רבן גמליאל דיבנה, והחכמים תיקנו תקנות רבות לחיזוק התורה בעם ישראל. בימי הביניים נכבשה יבנה בידי המוסלמים והצלבנים. היישוב היהודי במקום התחדש לאחר הקמת המדינה, בתחילה כמועצה מקומית בשם כפר יבנה, ולאחר מכן כעיר המונה היום קרוב ל-50,000 תושבים.

מבט לכיוון דרום ממגדל המים ביבנה,
(עיריית יבנה, Wikipedia)

סדר מועד | מסכת פסחים ק"ו-ק"ב
פרשת ויקהל-פקודי | כ"ג-כ"ט באדר (13-7 למרח)

דף ק"ו: "קידושא רבה"

בקידוש בליל שבת מברכים שתי ברכות:

א. ברכת "בורא פרי הגפן".

ב. ברכת "מקדש השבת".

בקידוש של יום שבת בבוקר מברכים ברכה אחת: "בורא פרי הגפן".

פעם אחת הגיע רב אשי לעיר בשם "מחוזא" ובשבת בבוקר כיבדו אותו לקדש "קידושא רבה" על היין. חשב רב אשי לעצמו, אולי הוא מתכוון שהקידוש "גדול", כי גם בבוקר הם מברכים שתי ברכות? מה עשה רב אשי? הוא ברח בורא פרי הגפן והמתין קמעא, וראה שאחד האנשים מתחיל לשנות מהיין שהיה לידי, ומיד הבין רב אשי שהם לא נוהגים לברך שתי ברכות, ומיד הוא שתה גם כן מן היין.

דף ק"ז: חמר מדינה

פעם אחת התארח בעיר אמורא בשם אממיר, ובמוצאי שבת, כשרצו לעשות הבדלה, לא מצאו יין, אז הביאו לאממיר שכר. השכר הוא משקה שהכינו מתמרים. אך אממיר לא הסכים להבדיל עליו, הוא רצה רק יין.

עברה שנה שלמה, ושוב התארח אממיר בעיר הזו, והפעם הזו הוא כבר הסכים להבדיל על השכר. שאלו אותו: "מה נשתנתה השנה הזו? מדוע השנה אתה מסכים להבדיל על השכר?" אממיר ענה: בגלל שעכשיו אני מבין שהשכר הוא "חמר מדינה", כלומר, המשקה העיקרי במדינה הזו. ועל המשקה העיקרי, אפשר לעשות הבדלה.

דף ק"ח: הסבה בליל הסדר

חכמים קבעו כי חלק מהמאכלים שאוכלים בליל הסדר חייבים לאכול בצורה מיוחדת, שמראה על כך, שאנחנו כבר לא עבדים, אלא אנשים משוחררים. צורה זו היא "הסבה", שצריך לאכול שעונים כשנוטים על צד שמאל, כמו שהיו אוכלים פעם העשירים והאנשים החשובים.

מה צריך לאכול בהסבה?

א. את המצה שבה מקימים את מצות אכילת מצה.

ב. גם בשעה ששותים את ארבעת הכוסות בליל הסדר, מסבים על צד שמאל.

דף ק"ט: מדוע חוטבים את האפיקומן

יש משפחות רבות שנוהגות, שבלייל הסדר הילדים מעלימים את האפיקומן ומחביאים אותו, עד שהמבוגרים מבטיחים להם מתנות.

מה מקור המנהג הזה? בדרך זה לומדים, שרבי אליעזר אומר, שבלייל הסדר "חוטבים" את המצות.

מה פונת רבי אליעזר? יש המסבירים, שהפונת היא, שבלייל הסדר, מזדרזים ואין מחכים, כדי שישפיקו להגיע לאכילת מצה לפני שהילדים ירדמו.

אבל הרמב"ם כותב, שפונת הגמרא היא, שבלייל הסדר חוטבים מצות אחד מהשני, כדי שהילדים יתפלאו וישארו ערים מרוב סקרנות.

יש מסבירים, שבגלל דברי הרמב"ם, התחיל המנהג שהילדים חוטבים את האפיקומן.

★ | מן ההסטוריה

המצור על ירושלים בימי בית שני

בזמן המצור על ירושלים ביקש רבן יוחנן בן זכאי מאחיינו אבא סיקרא שידאג להוציא אותו מירושלים. ריב"ז עשה עצמו כמות וכך הוציאו אותו. כשנפגש עם הנציב הרומאי אספסיאנוס אמר לו ריב"ז: שלום עליך אדוני המלך! אמר לו הנציב: מתחייב אותה עכשיו שתי הריגות, אחת על שקראת לי מלך ואיני מלך, והשנייה מדוע לא באת אלי עד עכשיו? ענה לו ריב"ז: אמנם אינך מלך, אבל ודאי תהיה מלך, וזה שלא באתי לבקרך היה מפני שהרשעים שבעיר לא הניחו לי לצאת. ענה לו הנציב: מי שיש לו חבית של דבש ונחש כרוך עליה מה יעשה? ישבור את החבית כדי להבריח את הנחש ממנה, כך גם אתם, היה עליכם לשרוף את חומת העיר כדי להוציא ממנה את הרשעים. תוך כדי דיבורם הגיע שליח מרומי והודיע כי המלך מת והנציב ממונה להיות מלך במקומו. הנציב לא הצליח לנעול את נעליו, וריב"ז אמר לו שזה על שם הפסוק במשלי "שמועה טובה תדשן עצם". אמר לו המלך: אני צריך לחזור לרומא לשבת על כיסא המלוכה ואשלח לכאן נציב אחר, לכן בקש ממני בקשה אחת עכשיו ואני אקיים אותה. ביקש ממנו לקיים את העיר יבנה וחכמיה, לא להרוג את משפחתו של רבן גמליאל כדי שלא תכלה שושלת בית דוד ולשלוח רופאים לרפא את רבי צדוק שלא היה יכול לבלוע אוכל מחמת התענויות שהתענה. (על פי מסכת גיטין, דף נ"ו)

דגם ירושלים בשלהי בית שני, במבט מדרום (Wikipedia, MichaelTyler)

מתפללים

לפניכם אירוע שעורר דיון סוער:

כפיר בן ה-11 מבקש כבר הרבה זמן מההורים לקנות כלב, ולהביא אותו הביתה. הוא אומר שהוא חולם על זה כבר הרבה זמן, זה ישמח אותו מאד, והוא מבטיח לטפל בו, להוציא אותו לטיול בחוץ, ולעשות כל מה שצריך. הדבר עורר דיון משפחתי סוער.

מצד שני:

ההורים חוששים שהכלב יעשה רעש ולכלוך, ומכיוון שלילדים אין ניסיון בטיפול בכלב בסוף כל העול יפול עליהם, הטיפול יגזול מהם כסף, זמן וכוח ויגרום להם לעוגמת נפש, ובסוף הם ירצו להחזיר את הכלב דבר שיגרום לצער גדול יותר, לכן הם מעדיפים לא להתחיל עם העניין הזה בכלל.

מצד אחד:

כפיר וגם אחיו הקטנים יותר- נווה, שקד ובארי, רוצים מאד כלב, והם מבטיחים לעשות כל מה שצריך כדי לטפל בו ולדאוג לו. הם אומרים שזה ישמח אותם מאד מאד.

...ואיך? פתרונות?

(ותודה למשפחת נוביק מקרני שומרון ששלחו לנו את הסיפור ושיתפו אותנו בדילמה)

אם גם אתם נתקלתם בדילמה והתפללתם עליה אתם מוזמנים לשתיף אותנו ואולי היא תתפרסם אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים

חמדת של מושג

מינהל החינוך הדתי הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

דינא דמלכותא דינא

"דינא דמלכותא דינא" הוא כלל הלכתי שקבע האמורא שמואל. משמעותו היא שלמלך ולשלטון יש סמכות לקבוע חוקים, להטיל מיסים, להחרים נכסים וכדומה, אין בכך משום גזל, והאזרחים צריכים לציית לכך. כמו כן, השלטון יכול לקבוע תקנות הקשורות למסחר, בעלות וקניין ויש להן תוקף מחייב.

4 דקות

מי אני?

1. חייתי 120 שנה בתקופת חורבן בית המקדש השני.
2. הייתי תלמידים של הלל ושמאי.
3. בימי החורבן ביקשתי מהאחיין שלי אבא סיקרא להוציא אותי בארון מתים מירושלים כדי לפגוש את אספסיאנוס מנהיג הרומאים.
4. בפגישה עם אספסיאנוס ביקשתי להקים מרכז יהודי רוחני חדש ביבנה.

ואני כל אלוהי לכל

מספר
מאות

לפי
(מספרים)

4260	3930	3880	3828	3728	3408	3340	2934	2883	2448	2448	2238	1948	0		
															
495 חתימת התלמוד	רבי יהודה הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	-352 הקמת ביהמ"ק ה-2	-422 חורבן ביהמ"ק ה-1 והגלות בבל	תוכנית ביהמ"ק ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	מתן תורה	-1311 יציאת מצרים	אפרים ומנשה	-1521 בניי במצרים	-1812 אברהם אבינו	-3760 בריאת העולם

ԼԵՆ ԴԼԼԸ ԼԸԸԸ

420

510
הביניים
הראשונים

סדר מועד | מסכת פסחים, דפים ק"י-ק"ב

דף ק"י: ליל שימורים

התורה בפרשת שמות (פרק י"ב) מכנה את ליל הסדר "ליל שימורים".

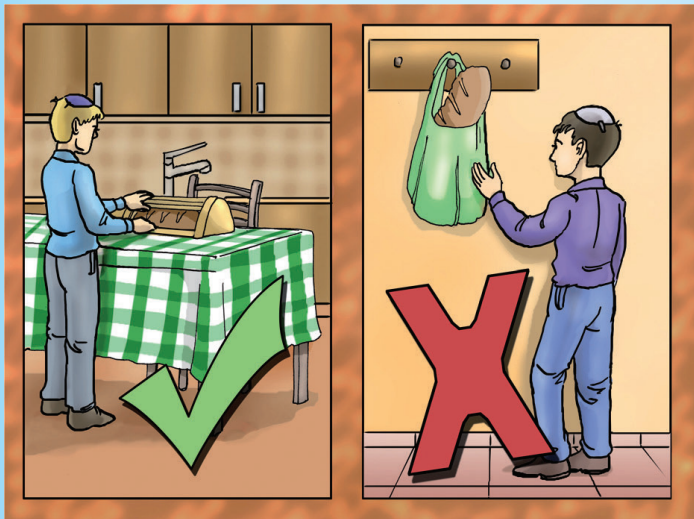
הלילה הזה מיוחד ושמור, ולא צריך לפחד משום דבר. הגמרא הנלמדת בדף היומי אומרת, שהקב"ה הבטיח, שפליקה הזה עם ישראל בטוח ושמור מכל המזיקים ולכן ליל הסדר מכונה "ליל שימורים".

דף ק"א: זהירות בכבוד המאכלים

בדף זה בתלמוד לומדים שיש להיזהר ולנהוג בכבוד במאכלים שהקב"ה נתן לנו.

התלמוד מלמדנו שאת הלחם אסור להניח בסל ולתלות אותו באויר, מפני שצורה זו היא דרך של ביזיון ללחם, אלא צריך להניח אותו בצורה מכובדת. עד כדי כך חמור הדבר, שהתלמוד אומר, כי מי שנהוג בלחם בביזיון, עלול בסופו של דבר להיות עני ואביון.

דף ק"ב: גיבור כארי

ההלכה הראשונה שכותב רבי יוסף קארו מחבר ה"שולחן ערוך" בחלק "אורח חיים" היא: "יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו". כלומר, בבוקר יש להתעורר ולקום בזריזות כמו אריה, כי צריך ללכת להתפלל לפני הקב"ה.

הלכה זו למד מרן רבי יוסף קארו מן הגמרא שלנו, המביאה את מאמרו של רבי יהודה בן תימאי: "הוי עז כנמר וקל כנשר, רץ כצבי וגיבור כארי, לעשות רצון אביך שבשמים".

רבי יהודה בן תימאי מתכנן לומר, שאדם צריך לדעת, שיש לו כוחות רבים לעשות את מה שה' ציוה עליו, והוא מסוגל להתגבר כמו אריה ולרוץ מהר כמו צבי, כדי לקיים את המצוות.

דבר תורה

בצלאל ואהליאב היו בעלי המלאכה האחראיים על בניית המשכן וכליו. כשהתורה מתארת את תכונותיהם היא חוזרת ומדגישה כי הייתה להם "חוכמת לב".

מהי היא אותה "חוכמת לב"? והאם החוכמה איננה נמצאת בכלל בראש? כל בני ישראל תרמו מרכושם כדי לבנות את המשכן, אמנם חלק מהאנשים תרמו בשמחה ובלב רחב, מתוך תחושת זכות להיות שותפים בבניית המשכן, וחלקם בלב כבד המיצר על הממון אותו הם נתנו.

חוכמתם של בצלאל ואהליאב הייתה לדעת מה היה בליבו של כל תורם שהביא מרכושו למשכן, ולנתב אותו על פי נדבת הלב למקום הראוי לו.

אלו שנתנו בשמחת הלב זכו שרכושם ישמש לבניית הכלים החשובים והקדושים ביותר שבמשכן, ואלו שליבם היה צר - נותב רכושם לחלקי המשכן החשובים פחות.

חידה!

מצאו את המושג הבא המופיע בעלון לפי הרמזים:

- משמו של נשיא שכם, הנזכר בחומש בראשית,
- הסירו את האות השלישית,
- ובמילה השנייה תמצאו את שמה
- של בת יעקב שבנו רצה לאישה.

אם צדקתם בניחוש,

תקבלו משקה שאפשר לעשות עליו קידוש.

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(מילוי: מילוי)

שאלות חשובות???

1. על איזה משקה אפשר לעשות הבדלה חוץ מיין?
2. האם את המרור צריך לאכול בהסבה?
3. מה ההלכה הראשונה בשולחן ערוך?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למייל: talmudhagrala@medison. co.il יש לציין את מס' העלון עליו אתם עונים. *בפיקוח רואה חשבון

תלמוד ישראלי

בחנות חברת MEDISON
Talmudisraeli@Medison.co.il
טל: 03-9250225 פקס: 03-9265608

מייסד ועורך: מאיר יעקבסון
מנהל חינוכי ועורך: אבי רט
יו"ר חבר הנאמנים: רון חיים פרייזמן

